תקה דִּין הַחוֹלֵב בְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]בְּהֵמָה * שֶׁהִיא (א) עוֹמֶדֶת (ס) [א] [ב]לַאֲכִילָה וְרוֹצֶה לַחֲלֹב אוֹתָהּ (ב) לֶאֱכֹל הֶחָלָב, (ג) אִם לִקְדֵרָה שֶׁאֵין בָּהּ אֳכָלִין, (ד) אָסוּר. וְאִם יֵשׁ בָּהּ אֳכָלִין, (ד) מֻתָּר, וּכְגוֹן (ה) שֶׁבָּא הֶחָלָב לְתַקְּנוֹ, (ו) [ג]אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֵּרוּרִין וְהֶחָלָב נִבְלָע בָּהֶם, [ד]אֲבָל הַחוֹלֵב (ז) כָּל צֹאנוֹ לֹא הֻתַּר מִפְּנֵי פְּרוּסָה שֶׁנּוֹתֵן (ג) בַּכֶּלִי.

א מִימְרָא דְּרַב חִסְדָּא שַׁבָּת (קמ"ה) [קמ"ד] (ע"ב). ב הָרַ"ן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּבֵיצָה (א. ד"ה ואיכא למידק). וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. ג סְמַ"ג בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת (לארץ סה). ד הָרִיבַ"ש בִּתְשׁוּבָה (סי' קכא).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ס) **לַאֲכִילָה.** אֲבָל בְּהֵמָה שֶׁעוֹמֶדֶת לְגַדֵּל וְלָדוֹת אוֹ לַחֲלָבָהּ הָוֵי לֵיהּ מֻקְצֶה וְאָסוּר בְּכָל עִנְיָן, וּלְמַאן דְּשָׁרֵי מֻקְצֶה הַכֹּל שָׁרֵי דְּאִי בָּעֵי שֶׁחֵיט לָהּ וְאוֹכֵל הַכֹּל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ג) **אָסוּר.** דְּהָוֵי לֵיהּ נוֹלָד, דְּמַעִקָּרָא אוֹכֵל וְהַשְׁתָּא מַשְׁקֶה, וְאִם יֵשׁ בָּהּ אֳכָלִים הָוֵי לֵיהּ מַשְׁקֶה הַבָּא לָאֹכֶל וּכְאֹכֶל דָּמֵי. וְצָרִיךְ עִיּוּן דִּבְסִימָן ש"כ סָעִיף ז' כָּתַב (דִּלְרַבֵּנוּ תָּם) [דִּלְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל] אָסוּר וְלָמָּה סָתַם כָּאן. וְצָרִיךְ לוֹמַר דִּבְיוֹם טוֹב דַּעְתּוֹ לְהָקֵל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) **בַּכֶּלִי.** וְשֶׁלֹּא כַּדִּין נוֹהֲגִין הַרְבֵּה מֵהֲמוֹן עַם שֶׁנּוֹתְנִין מְעַט לֶחֶם בַּכְּלִי וְחוֹלְבִין עָלָיו הַרְבֵּה חָלָב אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַרְבֵּה חָלָב נִבְלָע בָּאֹכֶל,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חֲנָנִי אָסוּר אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי. וּבְסֵפֶר חַסְדֵי דָוִד (פ"א ד"ה אמר ר"מ) כָּתַב גַּם כֵּן שֶׁמֻּתָּר אַךְ הַמַּחְמִיר יִתְבָּרֵךְ כְּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (יד. ד"ה איכא) בְּכָל תְּבָלִין עַיֵּן שָׁם:

א [א] **לַאֲכִילָה.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּחוּט הַשָּׁנִי סִימָן ל"א שֶׁכָּתַב דְּתַרְתֵּי בְּעִינַן, עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה וְלִקְדֵרָה דַּוְקָא. וַחֲלִיבָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהִיא לִקְעָרָה אָסוּר בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אַקְדִּים לְזֶה הַסִּימָן הַקְדָּמָה קְצָרָה, וְהִיא: אָסוּר לַחֲלֹב בְּהֵמָה שֶׁעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה אוֹ לְגַדֵּל וְלָדוֹת בְּיוֹם טוֹב אֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל מִיָּד מִשּׁוּם (ס) מְפָרֵק דְּהוּא תּוֹלָדָה דְּדָשׁ, דְּכֵיוָן שֶׁאֵינָהּ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה יֵשׁ עָלֶיהָ שֵׁם פְּסֹלֶת וְדוֹמָה לְדָשׁ שֶׁמַּפְרִיד הַתְּבוּאָה מִקַּשִּׁין שֶׁלָּהּ, וּבָזֶה אֵין חִלּוּק בֵּין אִם חוֹלֵב אוֹתָהּ לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֳכָלִין אוֹ לְתוֹךְ כְּלִי רֵיק. אֲבָל אִם הִיא עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה דְּהַיְנוּ לְשָׁחְטָהּ אֵין עָלֶיהָ שֵׁם פְּסֹלֶת וְאֵין דּוֹמָה לְדָשׁ, דְּכֻלָּהּ אֹכֶל הִיא, וְעַל כֵּן אִם חוֹלֵב לְתוֹךְ קְדֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֳכָלִין שָׁרִי, דְּמַשְׁקֶה הַבָּא לְאֹכֶל כְּאֹכֶל דָּמֵי וְהָוֵי כְּמַפְרִיד אֹכֶל מֵאֹכֶל. אֲבָל אִם חוֹלֵב לְתוֹךְ כְּלִי רֵיק גַּם בָּזֶה (ג) אָסוּר הֶחָלָב מִשּׁוּם נוֹלָד דְּמַעִקָּרָא אֹכֶל וְהַשְׁתָּא מַשְׁקֶה. וְדַעַת הַגְּרָ"א דְּגַם בָּזֶה עִקַּר הָאִסּוּר מִשּׁוּם מְפָרֵק כֵּיוָן דְּנַעֲשָׂה מַשְׁקֶה. זוֹ הִיא דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְיֵשׁ מִן הָרִאשׁוֹנִים (ג) שֶׁסּוֹבְרִין דַּאֲפִלּוּ בְּהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַחֲלָבָהּ מֻתָּר לַחֲלֹב אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֳכָלִין, וְיִתְבָּאֵר לְקַמֵּיהּ (סק"ד):

א (א) **עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה.** אֲבָל בְּהֵמָה שֶׁעוֹמֶדֶת לְגַדֵּל וְלָדוֹת אוֹ לַחֲלִיבָה אָסוּר לַחֲלֹב אֲפִלּוּ לְתוֹךְ אֳכָלִין וְכַנַּ"ל. וְאַף הֶחָלָב שֶׁנָּטַף מִדַּדֶּיהָ מִמֵּילָא, אָסוּר (ד) מִשּׁוּם נוֹלָד: (ב) **לֶאֱכֹל הֶחָלָב.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בּוֹ בַּיּוֹם, דִּלְצֹרֶךְ מָחָר בְּכָל גַּוְנֵי אָסוּר: (ג) **אִם לִקְדֵרָה וְכוּ'.** הַיְנוּ אַף דְּדַעְתּוֹ לִתֵּן אַחַר כָּךְ הֶחָלָב לְתוֹךְ אֹכֶל מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא אֵין בְּהַקְּדֵרָה אֹכֶל יֵשׁ עַל הֶחָלָב שֵׁם מַשְׁקֶה וּמִמֵּילָא יֵשׁ עָלֶיהָ שֵׁם נוֹלָד, דְּמַעִקָּרָא כְּשֶׁהָיְתָה בְּדַדֵּי בְּהֵמָה הָיָה עַל הֶחָלָב שֵׁם אֹכֶל כְּכָל הַבְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה, וְהַשְׁתָּא מַשְׁקֶה: (ד) **מֻתָּר.** דְּבָזֶה לֹא הָוֵי עַל הֶחָלָב שֵׁם נוֹלָד, דְּיֵשׁ עָלֶיהָ שֵׁם אֹכֶל כֵּיוָן דְּבָאָה לְאֹכֶל וּמַעִקָּרָא גַּם כֵּן אֹכֶל כֵּיוָן דְּהַבְּהֵמָה עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה. וְדַע דְּיֵשׁ מִן (ה) הָרִאשׁוֹנִים שֶׁמְּקַלִּין אֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה אוֹ לְגַדֵּל וְלָדוֹת, וְנִרְאֶה דְּבִמְקוֹם מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב שֶׁאֵין לוֹ מַה [ז]אֹכֵל כִּי אִם מַאֲכָלֵי חָלָב [א]יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה לְהָקֵל [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל פא ס"ד)]. וְיוֹתֵר טוֹב אִם אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת הַחֲלִיבָה לֶאֱכָלִין עַל יְדֵי עַכּוּ"ם: (ה) **שֶׁבָּא הֶחָלָב לְתַקְּנוֹ.** שֶׁיֵּשׁ בַּקְּדֵרָה כָּל כָּךְ אֳכָלִין כְּפִי צֹרֶךְ הֶחָלָב לְתִקּוּנוֹ, אוֹ עַל כָּל פָּנִים (ו) שֶׁרֹב הֶחָלָב יִהְיֶה נִצְרָךְ לְהָאֹכֶל וְעַל יְדֵי זֶה שָׁרִי אַף מִעוּט הֶחָלָב הַנִּשְׁאָר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַתַּבְשִׁיל: (ו) **אוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פֵּרוּרִין וְכוּ'.** הַיְנוּ נַמִּי שֶׁעַל כָּל פָּנִים (ז) רֹב הֶחָלָב נִבְלָע בְּהַפֵּרוּרִין: (ז) **כָּל צֹאנוֹ וְכוּ'.** מִלְּתָא דִפְשִׁיטָא נָקַט,

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּסִימָן תצ"ה (סק"ב). **וְהִנֵּה הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה** (אות ד) **דָּחָה לָזֶה דְּהָא קַיְימָא לָן לְקַמָּן בְּסִימָן תק"י** (ס"ב) **דִּבְיוֹם טוֹב בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ.** וְהִנֵּה הַמְפָרְשִׁים הַנַּ"ל תַּרְצוּ כָּל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ, הַטַּ"ז תֵּרֵץ דְּבָאֱמֶת גַּם בְּסִימָן תק"י לֹא הִתִּירוּ בְּרִירָה אֶלָּא לִסְעוּדָה שֶׁצָּרִיךְ וּבְאֹפֶן שֶׁגַּם בְּשַׁבָּת מֻתָּר עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן תק"י (סק"ג), אָכֵן רֹב הָאַחֲרוֹנִים דָּחוּ שָׁם דְּבָרָיו. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) כָּתַב לִתְלוֹת עִנְיָנֵנוּ בְּהָא דְּסִימָן תק"ו סָעִיף ב' בַּהַגָּ"הּ דְּיֵשׁ מַחְמִירִין שֶׁם לִבְרֹר בַּיָּד צְרוֹר וְקֵיסָם, וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ מְיֻשָּׁב כְּלָל דְּגַם עַל הָא דְּסִימָן תק"ו קָשֶׁה מַהֵהִיא דְּסִימָן תק"י הַנַּ"ל, וּכְבָר הֵעִירוּ עַל זֶה כַּמָּה אַחֲרוֹנִים עַיֵּן מֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סי' תקו סק"ב) וּנְהַר שָׁלוֹם וּבֵית מֵאִיר (סי' תקו ס"ב). **וּמַכְרָחִים אָנוּ לְתָרֵץ דְּדַוְקָא שֶׁם גַּבֵּי קִטְנִיּוֹת הִתִּירוּ וּמִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ לִבְרֹר לְיָמִים הַרְבֵּה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָרֵי תְּבוּאָה וּקְמָחִים הַדֶּרֶךְ לְהַכִּינָם לְיָמִים הַרְבֵּה,** וְכֵן הֵבִיא הַגְּרָ"ז (סי' תקו קו"א סק"א) בְּשֵׁם הַשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת (כג: ד"ה מתני' אין צדין) לְחַלֵּק. **אָכֵן תֵּרוּץ זֶה לֹא שַׁיְיכָא לְנִדּוֹן דִּידַן דִּבְרִירַת פֵּרוּרֵי מַצּוֹת לִכְאוֹרָה בְּיוֹתֵר אֵין מְכִינִים לְיָמִים הַרְבֵּה מִבְּקַטְנִיּוֹת וְאִם כֵּן לָמָּה אֲסָרָם הַמַּהֲרִי"ל, וְצָרִיךְ עִיּוּן. אִיבְּרָא דִּבְחַיֵּי אָדָם** (כלל פב ס"ג) **כָּתַב טַעַם לְהַמַּחְמִירִין בְּנָפַל צְרוֹר אוֹ קֵיסָם לִטְלוֹ בַּיָּד מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ הוּא כֵּן לִטְלוֹ בַּיָּד וְאִם כֵּן דֶּרֶךְ בְּרִירָתוֹ כֵּן הוּא, וְכָתַב עוֹד שָׁם דְּפֵרוּר מֵצָה בְּקֶמַח גַּם כֵּן דִּינוֹ כִּצְרוֹר וְקֵיסָם עַיֵּן שָׁם, וְטַעְמוֹ דְּגַם בָּזֶה הַדֶּרֶךְ לִטְלוֹ אַף בַּיָּד, וּלְפִי זֶה נִיחָא הַכֹּל, וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן:**

א * **שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"ד) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּבִמְקוֹם מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל אַף מִבְּהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה,** וְעַיֵּן בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (סק"ה) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה. וְעוֹד דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (שבת פ"ח ה"י) בְּחוֹלֵב לֶאֱכָלִין אַף בְּשַׁבָּת הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ פְּרִיקָה בְּכָךְ. וּמִלְּבַד כָּל זֶה עָצָם דִּין אִסּוּר חֲלִיבָה בְּיוֹם טוֹב אַף שֶׁלֹּא לְתוֹךְ אֳכָלִין אִם הוּא לְצֹרֶךְ אוֹתוֹ הַיּוֹם לְכַמָּה פּוֹסְקִים אֵין בּוֹ אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם דְּאֹכֶל נֶפֶשׁ הוּא, וְלֹא מִיבָּעֵי לְהָרַמְבַּ"ם (פ"א הל' ה"ז) דְּדִישָׁה עַצְמָהּ בְּיוֹם טוֹב גַּם כֵּן אֵינוֹ מִן הַתּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן (מלחמות יג:) וְהָרַשְׁבָּ"א (עבוה"ק בית מועד ש"א סי' א) דִּסְבִירָא לְהוּ דְּהוּא מִן הַתּוֹרָה מִכָּל מָקוֹם בְּחוֹלֵב לְיוֹם טוֹב סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ן בְּחִדּוּשָׁיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) הַגְּרָ"א וְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר מִמַּשְׁמָעוּת הַתּוֹסָפוֹת (שבת קמד: ד"ה חולב). וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) מַשְׁמַע דְּעִקַּר אִסּוּרוֹ מִשּׁוּם דְּהָעֵז עַצְמָהּ מֻקְצֶה וְחָל שֵׁם מֻקְצֶה גַּם עַל הֶחָלָב, וְכָתַב דִּלְאוֹתָן הַמַּתִּירִין מֻקְצֶה בְּיוֹם טוֹב מֻתָּר הֶחָלָב. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים הִשִּׂיגוּ עָלָיו דְּאַף אִם נִסְבֹּר דְּעַל הַבְּהֵמָה אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מֻקְצֶה מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה וְלֹא לַאֲכִילָה יֵשׁ עַל הֶחָלָב מִשּׁוּם אִסּוּר נוֹלָד, וּלְפִי זֶה לְאוֹתָן הַמַּתִּירִין גַּם נוֹלָד בְּיוֹם טוֹב שָׁרִי גַּם לְדִבְרֵיהֶם. אָכֵן לְפִי טַעַם הַגְּרָ"א וְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר הַנַּ"ל אָסוּר עַל כָּל פָּנִים לַחֲלֹב מִשּׁוּם מְפָרֵק: (ג) **וּמִמֵּילָא אָסוּר לַחֲלֹב דְּהָוֵי הַחֲלִיבָה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ יוֹם טוֹב** [הַגְּרָ"ז (ס"ג)]: (ג) בַּ"ח (ס"א) לְדַעַת הַטּוּר. וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַמִּלְחָמוֹת בְּפֶרֶק חָבִית (שבת ס:) בְּשֵׁם הָרִי"ף וְהַגְּאוֹנִים, וְעַיֵּן שָׁם דְּאַף דְּדִישָׁה אֲסוּרָה בְּיוֹם טוֹב בְּזוֹ הִתִּירוּ כֵּיוָן דְּאֹכֶל הוּא כָּל לְתַקּוּנֵי אֹכֶל שָׁרִי דְּאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב דְּהָיָה מִתְקַלְקֵל וּמַחְמִיץ, וְגַם לְדַעַת הָרַדָּ"ה (בעל המאור ביצה א.) מֻתָּר הֶחָלָב וְאֵין עָלֶיהָ שֵׁם מֻקְצֶה וְנוֹלָד. וְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמַּחְמִיר בְּעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה הוּא דַּעַת הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים הָרַ"ן (א. ד"ה ואיכא) וְהַגָּהוֹת אֲשֶׁרִי" (פ"א סי' א) וּסְמַ"ג (לארץ סה) וּסְמַ"ק (סי' רפב) וְהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה וְסֵפֶר יְרֵאִים (סי' רעד) וְהָרַאֲבַ"ד בְּבֵיצָה בְּהַשָּׂגוֹתָיו עַל הַמָּאוֹר (אות ג) וְגַם דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית מועד ש"א סי' ג) [דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בִּתְשׁוּבָה (ח"ה סי' רכח)] וְהַמְּאִירִי בְּרֵישׁ בֵּיצָה (ב. ד"ה ומכל מקום) עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּבְרֹב דִּבְרֵי רִאשׁוֹנִים שֶׁהֶחְמִירוּ בְּעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה לֹא הִזְכִּירוּ טַעַם מְפָרֵק וְרַק מִשּׁוּם מֻקְצֶה וְנוֹלָד:

א (ד) הַגָּהוֹת אֲשֶׁרִי בְּפֶרֶק קַמָּא (שם), וְהָרַמְ"א לְעֵיל בְּסִימָן תצ"ה (ס"ד) דַּעְתּוֹ דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּאִסּוּר נוֹלָד: (ה) וְכַנַּ"ל בְּאוֹת ג'. וְדַע דְּדַעַת הַטַּ"ז (סק"א) **לִסְמֹךְ עַל הָרַדָּ"ה שֶׁמַּתִּיר הֶחָלָב אַף בִּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה** דְּעַל הֶחָלָב אֵין עָלֶיהָ שֵׁם מֻקְצֶה **אִם לֹא שֶׁדַּרְכּוֹ לְקַבֵּץ הֶחָלָב לַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּבִינוֹת. אַךְ הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק"א) **כָּתַב דְּכָל הָרִאשׁוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו,** וְכֵן הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (הל' מוקצה סנ"א) כָּתַב דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל הַטַּ"ז בָּזֶה, וְכֵן דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) גַּם כֵּן בָּזֶה דְּלֹא כְּטַ"ז כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ג), **מִכָּל מָקוֹם בִּמְקוֹם מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב נִרְאֶה לְהָקֵל** [וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל פא ס"ד)] דְּיֵשׁ לְצָרֵף לְזֶה דַּעַת הָרַמְבַּ"ן בַּמִּלְחָמוֹת בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים דְּמַשְׁמַע דְּמַקֵּל בְּכָל גַּוְנֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית מֵאִיר, וְאַף לְהָאוֹסְרִין אֵין בּוֹ אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בַּבֵּאוּר הֲלָכָה (ד"ה שהיא), **מִכָּל מָקוֹם אִם אֶפְשָׁר עַל יְדֵי עַכּוּ"ם טוֹב יוֹתֵר:** (ו) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) וּפְרִי מְגָדִים בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַטַּ"ז (סק"ב). וְאַף דְּהַחַיֵּי אָדָם (שם ס"ג) הֶחְמִיר בָּזֶה, לָהֶם שׁוֹמְעִין דְּהֵם רַבִּים: (ז) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (שם):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סעיפים ג, ו) החמיר בבהמות העומדות לחליבה שאסור אפילו בדיעבד אע"פ שנחלב לתוך האוכלין.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תקה תקו

הַגָּהָה: (ח) וְאֵינוֹ יְהוּדִי הַחוֹלֵב בְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב (ט) וְיִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ, (י) יֵשׁ לְהָקֵל (רשב״א בתשובה (מ״ה סי׳ רכו)) (יא) אַף נָהֲגוּ בּוֹ אִסּוּר, וְאֵין לְשַׁנּוֹת. מִיהוּ בְּיוֹם טוֹב שֶׁל גָּלֻיּוֹת (יב) מֻתָּר בְּיוֹם טוֹב (ז) שֵׁנִי (הגהות אשירי ריש ביצה (פוסקים כה)). וְאִם מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי יְחַלֵּב בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש״ה סָעִיף כ׳. וַעֲיֵן לְקַמָּן סִימָן תק״י סָעִיף ה׳ אִם מֻתָּר לְהַעֲמִיד חָלָב וְלַעֲשׂוֹת גְּבִינָה בְּיוֹם טוֹב:

תקו דִּינֵי לִישָׁה בְּיוֹם טוֹב. ובו ט׳ סְעִיפִים:

א בְּיצָה כ״ט (ע״א) כִּשְׁמוּאֵל.

א (א) אֵין (פ) מוֹדְדִין קֶמַח בְּיוֹם טוֹב (ב) כְּדֵי לָלוּשׁ, (ג) אֶלָּא יִקַּח בְּאֹמֶד הַדַּעַת. הַגָּהָה: (ד) וּמֻתָּר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, וְכִפְסָק רַמ״א מִדִּינָא וְלֹא מְחוֹמְרָא בְּעִלְמָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת מַהֲרַ״י הַלֵּוִי (סי׳ כט) אֲחִיו שֶׁל הַשַּׁ״ז בְּחֵלֶב שֶׁנֶּחְלְבָה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וְיִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּיוֹם טוֹב:

בֵּאֵר הַיטֵב

וְאוֹכֵל דְּוָקָא הָאוֹכֵל הַהוּא בּוֹ בְּיוֹם, וְאַז מֻתָּר הַחֵלֶב הַנִּשְׁאָר שָׁם. ט״ז (סק״ב): (ד) שֵׁנִי. וְכָל שֶׁכֵּן אִם נֶחְלַב בְּשַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו יוֹם טוֹב דְּמֻתָּר בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת, הַסְּכֵּמַת אַחֲרוֹנִים וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג), עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ וְהָעֲלָה דְּאֵין לְזוּז מִפְּסַק רַמ״א. וְלָכֵן בִּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה וְחוֹלֵב לְתוֹךְ הָאֳכָלִין אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל מֻתָּר לַחֲלֹב בְּהֶמְתּוֹ. וְאִם אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה וְחוֹלֵב לְתוֹךְ אֳכָלִין תְּלִיָּא בְּפֶלוּגְתָּא שֶׁכָּתַב בְּסִימָן תצ״ה סָעִיף ד׳ אִם יֵשׁ מְקַצָּה בְּיוֹם טוֹב. וּבְבָהֵמַת אֵינוֹ יְהוּדִי אֲפִלּוּ אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה מֻתָּר לַחֲלֹב לָאֳכָלִין, אֲבָל לַחֲלֹב לְקֻדָּרָה רֵיקָנִית אָסוּר בְּכָל עִנְיָן. וְאִם אֵינוֹ יְהוּדִי הָיָה חוֹלֵב לְקֻדָּרָה רֵיקָנִית, אָסוּר בּוֹ בְּיוֹם. וְאִם נֶחְלַב בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ לָאֳכָלִין וּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סִימָן ש״ה סָעִיף כ״ב) [כ׳] (סק״ז), אָסוּר בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁאֲחֲרָיו, אֲבָל בְּיוֹם, שֵׁרִי. וְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁמַּסִּיחַ לְפִי תֻּמּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תקי״ג סָעִיף ו׳. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן סִימָן (שכ״ט) [שכ״ח] סָעִיף ל״ג אִם מֻתָּר לִינֹק מִבְּהֵמָה מֻחֶמֶת צַעַר, וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן תצ״ד (סק״ח) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: **א** (פ) מוֹדְדִין. דְּהָיְנוּ יָכוֹל לְמִדֹּד מַאֲתְמוֹל:

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּהוּא מְדַבְּרִים, דְּהוּא מְדַבְּרִים שְׁמֵּלַאכְתּוֹ לְיוֹמוֹ דְּהַתּוֹרָה הַתִּירָה בְּאֹכֶל נֶפֶשׁ דְּאִם יַחֲלֹב מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב יִתְקַלְקֵל וְכֹמוֹ אֲפִיָּה וּבְשׁוּל. וְדִבְרֵיהֶם מְבֹאָרִין בְּסוּגְיָא דְּשַׁבָּת דַּף צ״ה (ע״א) דְּמְבֹאָר שָׁם דְּלִרְבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּהַזִּיד בְּיוֹם טוֹב לוֹקֶה וּמְפָרֵשׁ הָרַמְבַּ״ן (ד״ה והא דקתני) דְּלָא קָאֵי אֲחוֹלֵב וּמְחַבֵּץ וּמְגַבֵּן אֶלָּא אֲמַכְבֵּד וּמְרַבֵּץ וְרוֹדֶה חֲלוֹת דְּבָשׁ לְחוּדָא וְכֵן הַבִּיא הָרִיבַ״ש (סי׳ קכא) בְּשִׁמּוֹ וְכֵן בְּשֵׁם תּוֹסְפֵי הָרֹא״ש (צה. ד״ה הזיד) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל דְּסָבִירָא לֵיהּ גַּם כֵּן דְּהוּא מְדַבְּרִנְהוּ (וְרַק לְהָרִיבַ״ש בְּצַצְמוֹ נִרְאֶה דְּלֹא בְּרִירָא לֵיהּ דָּבָר זֶה עַיֵּן שָׁם), וְכֵן מְבֹאָר בְּתְשׁוּבָה לְרַב הַאי גָּאוֹן וְכֵן בְּתוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת שָׁם בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְהָרוֹדֶה בְּסוֹפוֹ וְתִימְא לְרַ״י וְכוּ׳ מְבֹאָר דְּסָבִירָא לֵיהּ גַּם כֵּן דְּכָלְּהוּ מְדַבְּרִנְהוּ הוּא. אֶלָּא דַּעֲדַיִן צָרִיךְ בְּאוּר דְּסוּגְיָא מְפֹרֶשֶׁת הִיא בִּיבָמוֹת קי״ד (ע״א) דְּמֻתָּר לִגּוֹנַח לִינֹק חָלָב בְּיוֹם טוֹב מִשּׁוּם דְּיוֹם טוֹב דְּאִסּוּר לְאו לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן, הֲרֵי מְבֹאָר דְּחֶלְבוֹ כְּדֶרְכּוֹ אִסּוּר לְאו הוּא. אָכֵן מָצָאתִי בְּרַמְבַּ״ן בְּמִלְחָמוֹת בְּפֶרֶק חֲבִית (שבת ס:) שֶׁהֵעִיר מִזֶּה לְדִבְרֵי הַגָּאוֹנִים וְכָתַב דְּהֵם יְפָרְשׁוּ דְּאִסּוּר לְאו הַיְנוּ עַל כְּלָל מְלָאכוֹת יוֹם טוֹב הָאֲסוּרוֹת וְלֹא עַל מְלָאכָה זוֹ עַצְמָהּ. אֲבָל רַשׁ״י פֵּרֵשׁ שָׁם (ד״ה שבת) כְּפִשְׁטֵיהּ וּמִשְׁמַע דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּחוֹלֵב כְּדַרְכּוֹ הוּא דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם מְפָרֵק, וְכֵן בַּצְּבוּרַת הַקֹּדֶשׁ לְהָרַשְׁבָּ״א (בית מועד ש״א סי׳ א) (וְהֵבִיאוֹ הַגְּרָ״א בְּסִימָן תצ״ה) מְבֹאָר דְּהוּא דְּאוֹרַיְיתָא (וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשָׁיו (שבת צה. ד״ה שגגו)). **וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּעִקַּר הָאִסּוּר לְכַמָּה פּוֹסְקִים הוּא דְּרַבָּנָן אֵין בְּיָדֵינוּ לְמִחוֹת בְּיַד הַמְקִלִּין בְּחוֹלֵב לְאָכְלִין**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָעִקָּר דְּאֵין נִתָּר הַחֵלֶב עַל יְדֵי מְעַט לֶחֶם שֶׁנּוֹתֵן בְּתַחְתִּית הַכְּלִי כָּל כַּמָּה דְּאֵין רֹב חֵלֶב נִבְלָע בּוֹ. וְיֵשׁ לְמִחוֹת בָּהֶמּוֹן שֶׁעוֹבְרִין עַל זֶה [אַחֲרוֹנִים]: (ח) **וְאֵינוֹ יְהוּדִי הַחוֹלֵב בְּהֵמָה וְכוּ׳.** הַיְנוּ בְּעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה, אוֹ שֶׁחוֹלֵב בְּהֵמָה שֶׁלּוֹ דְּלִית בֵּיהּ מִשּׁוּם מְקַצֶּה [וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ש״י (ס״ב)] וַאֲפִלּוּ בְּעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה כְּעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה דְּמֵי: (ט) **וְיִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ.** דְּאִם אֵין רוֹאֵהוּ אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם לְשַׁתּוֹתָם כְּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קט״ו סָעִיף א׳: (י) **יֵשׁ לְהָקֵל.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם חָלְבוֹ לְקֻדָּרָה רֵיקָנִית דְּלֹא מִקְּרֵי נוֹלָד, (יא) מִפְּנֵי שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל עַצְמוֹ הָיָה מֻתָּר לַחֲלֹב אוֹתָהּ לְקֻדָּרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֳכָלִין וְעַל כֵּן בְּכְלַל מוּכָן הוּא [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וּבְבֵית מֵאִיר כָּתַב דְּאַף לְדַעָה זוֹ אֵין לְהָקֵל (ט) כִּי אִם בְּחוֹלֵב לְתוֹךְ אֳכָלִין, וְלֹא בָּא לְחַדֵּשׁ לְדַעָה זוֹ כִּי אִם דִּבְנָכְרִי הַחוֹלֵב בְּהֵמָה שֶׁלּוֹ מֻתָּר לַחֲלֹב בְּעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל אָסוּר אַף לְעִנְיַן שֶׁלּוֹ. (יא) **אַף נָהֲגוּ בּוֹ אִסּוּר.** הַיְנוּ דִּבְקֻדָּרָה רֵיקָנִית אָסוּר אַף לְעִנְיַן שֶׁלּוֹ, אֲבָל אִם הוּא חוֹלֵב לְתוֹךְ אֳכָלִין מִבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ (י) אַף אִם הִיא עוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה שָׁרֵי וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ח׳. וְכֵן יִשְׂרָאֵל מֻתָּר לַחֲלֹב מִבְּהֵמָה עַכּוּ״ם אֲפִלּוּ עוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה לְתוֹךְ אֳכָלִין דְּאֵין מְקַצֶּה בְּשֶׁל עַכּוּ״ם, וְכַנַּ״ל: (יב) **מֻתָּר בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ נֶחְלַב לְתוֹךְ קֻדָּרָה רֵיקָנִית וּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַחֲלִיבָה, אָסוּר בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁחָל אַחֲרָיו בְּיוֹם רִאשׁוֹן מִשּׁוּם הֲכָנָה, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה חָשׁוּב שֵׁנִי הַיָּמִים כְּיוֹם אֶחָד וְכָל הֵיכָא דְּאָסוּר בְּיוֹם רִאשׁוֹן אָסוּר בְּיוֹם שֵׁנִי. וְנִכְרֵי שֶׁמְּסִיחַ לְפִי תֻּמּוֹ (יג) שֶׁאוֹתוֹ הַחֵלֶב נֶחְלַב בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל גָּלֻיּוֹת נָאֱמָן, וּמֻתָּר בְּיוֹם שֵׁנִי. וְדֵין סְחִיטַת בֹּסֶר (יג) הוּא כְּמוֹ בְּשַׁבָּת דְּנָקְטִינַן דְּאָסוּר לְסָחְטוֹ אֲפִלּוּ לְתוֹךְ הָאֳכָלִין וְכַנַּ״ל בְּסִימָן ש״כ סָעִיף ה׳, וְעַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר חֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לֶאֱכֹל דְּהִכְרַעְנוּ שָׁם דַּאֲפִלּוּ עַל מְנָת לֶאֱכֹל לְאַלְתַּר אָסוּר:

א (א) **אֵין מוֹדְדִין קֶמַח וְכוּ׳.** דְּכֵיוָן דְּלֹא צָרִךְ פַּת הוּא (פ) וְלֹא יִתְקַלְקֵל אִם לֹא יִמְדֹּד, לֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים, (ב) **כְּדֵי לָלוּשׁ.** וְאִם לוֹקֵחַ קֶמַח לְלָפְתָּן וְכַדּוֹמֶה שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה מִדָּה, יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרֵי [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]: (ג) **אֶלָּא יִקַּח בְּאֹמֶד הַדַּעַת.** וְאִם נוֹטֵל מֵהַקֶּמַח שֶׁמּוֹדֵד בַּחֵל צָרִיךְ לִפְחוֹת מִעַט אוֹ לְהוֹסִיף מְעַט: (ד) **וּמֻתָּר לִפְקַח וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעֲרוֹת (ד) מִן כְּלִי הַקֶּמַח לְתוֹךְ עֲרֵבָתוֹ אֶלָּא יָכוֹל לִתְחֹב יָדוֹ לְתוֹךְ הַשַּׂק שֶׁל קֶמַח אַף עַל גַּב שֶׁנַּעֲשָׂה גַּמָּא שָׁם, דְּדָוְקָא גַּבֵּי עָפָר חִישִׁינַן לְגַמָּא [לְעֵיל בְּסִימָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) אַף שֶׁפֵּרְשׁוּ כֵּן הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים לֹא הֲבֵינוֹתִי, אִם כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל נַמִּי הֵיכָא שְׁחוֹלֵב בְּהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה לְתוֹךְ הַקְּעָרָה דְּאָסוּר מִשּׁוּם נוֹלָד וְנִיקָא דְּמוּכָן הוּא הוֹאִיל וְהֵיכָא יְכֹל לַחֲלֹב לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה, אֶלָּא עַל כָּרְחֵךְ הַשְׁתָּא דַּחֲלָבוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה שֶׁיֵּשׁ שָׁם נוֹלָד דְּמַעֲקֶרֶת אֹכֶל וְהַשְׁתָּא מַשְׁקֶה, הָכָא נַמִי בְּעַכּוּ״ם נִיקָא דְּמַקְצֶה אַף דְּמַקְצֶה לֹא שַׁיָּךְ בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א סָעִיף ד׳ אִם יֵשׁ מְקַצֶּה בְּיוֹם טוֹב. וּבְהֵמָה אֵינוֹ יְהוּדִי אֲפִלּוּ אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה מֻתָּר לַחֲלֹב לָאֳכָלִין, אֲבָל לַחֲלֹב לְקֻדָּרָה רֵיקָנִית אָסוּר בּוֹ בְּיוֹם. וְאִם נֶחְלַב בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ לָאֳכָלִין וּבְהֵמָה הָעוֹמֶדֶת לַאֲכִילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סִימָן ש״ה סָעִיף כ״ב) [כ׳] (סק״ז), אָסוּר בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁאַחֲרָיו, אֲבָל בְּיוֹם, שֵׁרִי. וְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁמַּסִּיחַ לְפִי תֻּמּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תקי״ג סָעִיף ו׳. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן סִימָן (שכ״ט) [שכ״ח] סָעִיף ל״ג אִם מֻתָּר לִינֹק מִבְּהֵמָה מֻחֶמֶת צַעַר, וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן תצ״ד (סק״ח) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: **א** (פ) מוֹדְדִין. דְּהָיְנוּ יָכוֹל לְמִדֹּד מַאֲתְמוֹל:

(א) כְּמוֹ לְעֵנְיַן תְּבָלִין בְּשׁוּלְחֲנֵי סִימָן תק״ד: (ב) רַשׁ״י (כט. ד״ה לא ימדוד): (ג) בַּ״ח (ס״א) בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַטּוּר, וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ד) הַגְּרָ״ז (ס״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah